

U POVODU VEKA FILMA

FILMSKI ZNAKOVI PORED PUTA

Danom rođenja filma smatra se 28. decembar 1895. godine, kada su u Parizu, u Indijskom salonu Velike kafane na Bulevaru kapucina 14, Ogist i Luj Limijer prvi put javno prikazali svoje filmove. To su ostvarili koristeći do tada sva poznata rešenja sinteze statičkih slika i konstruisali su svoj „kinematograf“, genijalno jednostavan aparat koji je služio za snimanje, kopiranje i projiciranje filma. Oni su zaslužni što danas možemo da uživamo u remek delima filmske umetnosti u bioskopskoj dvorani, ili da, koristeći pronalasku u domenu televizije, gledamo filmove sedeći u kući, u udobnoj fotelji. Vek filma Jugoslovenska kinoteka obeležava programom pod nazivom „Sećam se... 100 godina filma“, pod pokroviteljstvom Ministarstva za kulturu Republike Srbije. U tom programu, deset najboljih Kinotekinih filmova prikazuje se i u bioskopu „Zvezda“. Preciznije rečeno, ova manifestacija teče paralelno sa programom „Suboticafilma“, koji će u našem gradu trajati tokom cele godine.

Krenimo redom: manifestacija je otpočela projekcijom filma „Oklopnjača Potemkin“ Sergeja Ejzenštajna u „Lifki“, kada su prikazani i „Ulazak voza u stanicu“ braće Limijer i filmovi Aleksandra Lifke iz arhive „Suboticafilma“, a ove nedelje u „Zvezdi“ je (u sredu, zbog restrikcije) prikazana „Kazablanka“. Preostalih osam Kinotekinih filmova davaće se takođe u „Zvezdi“, utorkom od 18 i od 20 časova (ukoliko utorkom u to vreme u bioskopu nema struje, menja se i dan projekcije), po sledećem rasporedu: 31. januara „Amarkord“ Federika Felinija, 7. februara „Pepeo i dijamant“ Andžeja Vajde, 14. februara „General“ Bastera Kitona, 14. februara „Potera za zlatom“ Čarlija Čaplina, 21. februara „Rašomon“ Akira Kurosave, a 28. februara „Grk Zorba“ Majkla Kokojanisa. U martu su na programu filmovi „Do poslednjeg daha“ Žan-Lik Godara,

„Treći čovek“ Kerola Rida i „Poštanska kola“ Džona Forda. Kao dodatak ovim projekcijama, biće prikazani filmovi braće Limijer.

„Suboticafilm“ obeležava vek filma programom pod nazivom „Sanjati otvorenih očiju — prvih 100 godina“, a njegovi autori, Zlatko Matić i Bojan Bosiljičić, poštuju prirodnu i logičan redosled — početak programa najuže je vezan za početke filmske umetnosti i

FILM, TRIBINE, PREDAVANJA

— Program „Sanjati otvorenih očiju — prvih 100 godina“ je celogodišnji program sa 12 mesečnih izdanja. Bitno je da svako od njih ima multidisciplinarni i multimedijalni karakter i sadrži raznovrsne oblike obeležavanja veka filma, putem izložbi, tribina, promocija knjiga, sve vezano za film. U saradnji sa Gradskim muzejom biće pripremljena nova izložba posvećena Aleksandru Lifki, u posebnim programima je filmska muzika, projekcije antologijskih ostvarenja jugoslovenske i svetske kinematografije, čije prikazivanje planiramo u posebnim ciklusima — kaže Bojan Bosiljičić, filmski publicista i kritičar i urednik programa.

Direktor „Suboticafilma“, Zlatko Matić, najavljuje subotički „Mini-FEST“ izbor od sedam do 10 filmova sa beogradskog FEST-a, ali su filmski naslovi na dan našeg razgovora još uvek bili nepoznati.

za pionira jugoslovenske kinematografije Aleksandra Lifku. Druga manifestacija je izložba filmskih plakata, čija je istorija duga koliko i istorija filma. Otvaranje je zakazano za 31. januar, u Likovnom susretu, a naziv izložbe je „Filmski znakovi pored puta“. Bosiljičić naglašava da izložba, na žalost, neće biti antologija filmskog plakata, nego nepretenciozan, panoramski pre-

gled plakata u poslednjih 25 godina, sačuvanih u arhivi „Suboticafilma“.

— Već plakat za film braće Limijer „Poliveni polivač“, iz 1896. godine, na kom je u prvom planu masa gledaoca, a u drugom insert iz filma, nagoveštava budućnost filma uopšte — kaže Bosiljičić. — Plakati koji će u Likovnom susretu biti izloženi ne predstavljaju strogu i sveobuhvatnu antologiju, ali svaki od tih 50 plakata ima svoju priču, svoj povod i svoju poruku o filmu, kao i o vremenu u kom je nastao. To su uglavnom plakati velikih i značajnih filmskih dela, ali ima i onih koji su svojim konačnim vizuelnim, dizajnerskim dometom nadmašili filmsko delo kom bi inače trebalo da služe. U suštini, svaki film mora da ima plakat, kako bi njegov život u javnosti bio moguć, jer je sredstvo komunikacije filma sa gledaocima. Svaki od tih plakata govori ne samo o temi filma, nego i o vremenu, o stilu, pa čak i o ideologiji, kao i o promena dizajnerskog i grafičkog ukusa. S obzirom da su filmovi vezani za bioskope, a bioskop za plakate, snimali smo vrlo važnim da kao jedan od prvih programa posvetimo upravo filmskom plakatu — obrazlaže Bosiljičić.

Na otvaranju ove izložbe uvodnu reč će imati istoričar umetnosti Bela Duranci, a stručni konsultant je Olga Šram.

Celokupan godišnji program obeležavanja veka filma podržale su i opštinske vlasti, a gradonačelnik Jožef Kasa prihvatio se funkcije predsednika Programsko-organizacionog odbora. Zlatko Matić naglašava da je ta podrška u postojećoj finansijskoj situaciji veoma važna, ali da se u realizaciji programa najviše računa na pomoć sponzora.

Lj. Gogić